

## I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

## STANOVISKA

## EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

## 462. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ, KTERÉ SE KONALO VE DNECH 28. A 29. LISTOPADU 2010

**Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Posílení evropského zemědělsko-potravinářského modelu (průzkumné stanovisko)**

(2011/C 18/01)

Zpravodaj: **pan ESPUNY MOYANO**

Spoluzpravodaj: **pan TRIÁS PINTO**

Dopisem ze dne 23. července 2009 se španělské předsednictví, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodlo konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

*Posílení evropského zemědělsko-potravinářského modelu (průzkumné stanovisko).*

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 25. března 2010.

Na 462. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. dubna 2010 (jednání dne 28. dubna 2010), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 124 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

### 1. Zemědělsko-potravinářský model Společenství dnes

1.1 Společná zemědělská politika (SZP) vznikla nejen jako první společná politika ve skutečném slova smyslu – jež byla obohacena nedávným rozšířením pravomocí způsobeným přijetím Lisabonské smlouvy –, nýbrž jako svébytný zemědělsko-potravinářský model. Z tohoto důvodu by měla mít maximální strategický význam pro Evropu a měla by aktivně ovlivňovat mezinárodní dění.

1.2 Ač si od začátku a také během reforem Smluv, které po sobě následovaly, zachovávala své cíle, společná zemědělská politika se v průběhu téměř 50 let postupně přizpůsobovala novým potřebám zapříčiněným různými událostmi: postupně přicházely reforma nástrojů a systémů řízení, rozpočty, požadavky společnosti a otevření třetím zemím a dnes máme udržitelný zemědělsko-potravinářský model, který se stále více opírá o provázání ekonomických, environmentálních a sociálních požadavků.

1.3 Tento evropský zemědělsko-potravinářský model v průběhu celého procesu obstojně plnil své zásadní cíle: zabezpečit obyvatelstvu dodávky zdravých a bezpečných potravin, vybudovat přední ekonomický zemědělsko-potravinářský systém na světě a být místem pestré výroby, která je kvalitní a kterou spotřebitelé oceňují.

### 2. Výhody a nevýhody

2.1 Přestože celkové hodnocení je tedy pozitivní, je neméně jasné, že v průběhu vývoje bude nutné znovu zvážit některé návrhy na zlepšení modelu, z nichž je třeba vyzdvihnout:

— nutnost společných nástrojů, které by mohly reagovat na výkyvy cen, k nimž může dojít v nadcházejících letech, přičemž je třeba zabránit takovým událostem, k nimž došlo v letech 2007 a 2008;

- návrh na zlepšení specifických zemědělsko-potravinářských systémů – označení původu, chráněné zeměpisné označení, zaručené tradiční speciality –, jež povede k jejich zjednodušení a k racionalizaci podmínek jejich udělování, na zvýšení jejich technických požadavků, posílení modelu a na zlepšení jejich oprávněné ochrany na vnějších trzích;
- návrh na vlastní propagační politiku zemědělsko-potravinářských výrobků Společenství, jež dodá evropskou přidanou hodnotu bohatství a pestrosti našich výrobků, a která především řádně propojí propagaci jejich hodnot s obchodním vývojem produktů;
- návrh strategické vize zemědělsko-potravinářského řetězce – výroba, zpracování a obchodování –, který by podpořil transparentnost systému a stanovil opatření, jež by zamezila zneužití dominantního postavení či nelegálních praktik, které narušují jeho fungování;
- návrh na zlepšení informovanosti spotřebitelů prostřednictvím společného modelu označování a na konkrétní systém, který by naplno využil možností nových informačních technologií, aby volba spotřebitele byla co možná nejvíce založená na informacích.

### 3. Jak se vypořádat s naléhavými úkoly

3.1 S obnovenými institucemi a novou Smlouvou začíná Evropská unie novou etapu. Musíme se vypořádat s novými úkoly a pokročit s hloubkovými změnami, jež umožní dostat Unii na špičky, a především nalézt cestu ze současné hospodářské a finanční krize.

3.2 V rámci těchto souvislostí má zemědělsko-potravinářský systém Společenství své vlastní potřeby, jež se musí promítnout do probíhajících úvah souvisejících s novou společnou zemědělskou politikou, kterou bude třeba sestavit na dobu počínající rokem 2013. Některé z nich se promítly do tohoto dokumentu a byly výslovně zapracovány do dalších stanovisek EHSV <sup>(1)</sup>.

3.3 V tomto stanovisku chce EHSV zaujmout podrobnější postoj k hodnotám udržitelnosti zemědělsko-potravinářského modelu Společenství a poukázat na jejich význam. Protože jde o jediný platný dlouhodobý model, musíme dbát na jeho jednotné uplatňování na trhu Společenství a zamezit tomu, aby jej používali pouze evropské provozovatele, neboť je zřejmé, že pouze tak lze zajistit jeho kontinuitu.

### 4. Směrem k bezpečnému, vyrovnanému a spravedlivému modelu

4.1 Evropský zemědělsko-potravinářský model je jasně založen na schématu udržitelnosti, které zohledňuje její tři stránky: ekonomickou, environmentální a sociální.

4.2 V posledních letech, a zejména během poslední reformy společné zemědělské politiky došlo k zapracování legislativních

ustanovení s širokým záběrem v tak důležitých oblastech, jako jsou:

- posílení zajištění potravin a zpětného vysledování;
- řízení ekologické a integrované výroby, postupy ohleduplnější k životnímu prostředí a k ochraně životního prostředí obecně;
- použití různých ustanovení týkajících se dobrých životních podmínek zvířat rozšířené na všechny typy výroby;
- posílení sociálních ustanovení a ustanovení na ochranu pracovníků.

4.3 Tento model je podle EHSV pro přetrvání společné zemědělské politiky zásadní a je též klíčem k tomu, aby bylo možné uspět ve stále globalizovanějším světovém konkurenčním prostředí. Uvedené hodnoty, převedené do právních předpisů, a snaha posílit zemědělsko-potravinářský výzkum a výrobu umožní EU vyrovnat se s výzvou ve světě, v němž bude podle FAO v roce 2020 třeba dvojnásobné výroby potravin.

4.4 Avšak realizace tohoto modelu vyžadovala a stále si žádá výrazné úsilí provozovatelů ve Společenství, a to jak na straně zemědělské výroby, tak na straně zemědělského zpracování. Nicméně nezdá se logické, aby při jeho použití v praxi docházelo k různým selháním, jež mohou dokonce ohrozit jeho vlastní existenci.

4.5 K prvnímu z těchto selhání došlo v oblasti zajištění potravin a plnění norem Společenství, pokud se týká dovozu potravin, krmiv, zvířat a rostlin. Evropa se na základě vlastní zkušenosti naučila, jak důležité je zachovat vysokou úroveň ochrany zdraví jak spotřebitelů, tak zvířat či rostlin, což se promítlo do nastolení nových standardů vstupem nařízení 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva Společenství, v platnost. Nicméně zákonodárce se soustředil na povinnosti provozovatele ve Společenství a povinnosti týkající se dovezených výrobků ponechal ve druhé řadě.

4.5.1 Podle údajů Evropského úřadu pro bezpečnost potravin pochází dnes více než třetina výstrah ohledně potravin zaznamenaných na vnitřním trhu ze zemí mimo Evropskou unii. EHSV by rád připomněl, že Evropská unie má povinnost zaručit bezpečnost a zdraví spotřebitelů a dále plnění standardů všemi výrobky na trhu včetně výrobků z dovozu.

4.6 Druhým problémem, s nímž se potýkají výrobci a průmysl Společenství, je, že tato chybějící vyváženost na trhu Společenství vede k ohrožení jeho konkurenceschopnosti vůči dovezeným výrobkům.

<sup>(1)</sup> Úř. věst. C 77, 31.3.2009, s. 81.

4.6.1 Požadavky našeho vlastního modelu značnou měrou zvyšují výrobní náklady, z nichž některé nejsou uplatňovány u dovážených výrobků, které se navíc v některých případech těší nižším celním sazbám<sup>(2)</sup>.

4.6.2 Za této situace, mimo jiné i podle zprávy 2008-071 LEI z Univerzity ve Wageningenu, předpokládá splnění nových požadavků na dobré životní podmínky zvířat stanovených směrnicí 99/74/ES, pokud jde o umístění nosnic, nárůst nákladů 8 až 10 % pro průměrného výrobce Společenství, jenž musí konkurovat výrobkům dovezeným z Brazílie a Spojených států, které nejenže nesplňují tyto požadavky na dobré životní podmínky zvířat, ale využívají produkční systémy, jejichž standardy jsou daleko nižší než standardy stanovené právními předpisy Společenství (intenzivní výroba, méně omezení v používání léčiv, žádná omezení týkající se využití geneticky modifikovaných organismů v krmivech...).

4.6.3 Podobný účinek mají náklady na regulaci. Evropský průmysl krmiv potřebuje určité dovezené suroviny, neboť evropská výroba není dostačující, avšak přísná omezení stanovená právními předpisy Společenství v oblasti geneticky modifikovaných organismů ztěžují dovoz výrobků nezbytných pro živočišnou výrobu, jako jsou obiloviny, sója či olejnatá semena ze zemí jako Brazílie nebo Argentina. Tato omezení mají přímý vliv na evropskou výrobu, zpracování a konzervování masa a masných výrobků, jež se musí vyrovnat s nárůstem nákladů, které ovlivňují jejich konkurenceschopnost jednak na evropském, jednak na exportním trhu ve třetích zemích. K otázce vhodnosti používání geneticky modifikovaných organismů se EHSV nevyjadřuje.

4.6.4 Sama Evropská komise to uznává ve své zprávě GR pro zemědělství o používání předpisů pro otázku geneticky modifikovaných organismů, když uvádí, že politika nulové tolerance by mohla pro evropské zemědělsko-potravinářské odvětví představovat ztráty ve výši až 200 miliard eur. Navíc v praxi nefunguje údajná vysoká úroveň ochrany evropského spotřebitele, neboť se dále dováží maso, mléko a jiné výrobky ze zvířat, která dostávala krmivo obsahující geneticky modifikované organismy. Proto by bylo třeba vytvořit podmínky pro rozvoj výroby, která by zohledňovala očekávání spotřebitelů.

4.6.5 Podobné problémy jako výše uvedené existují také v jiných oblastech, v nichž jsou náklady na regulaci také vysoké, jako u pesticidů (maximální limity reziduí a jiná environmentální omezení), zdraví rostlin a označování zvířat.

4.7 Existují politické úvahy, které naznačují, že stávající situace je neudržitelná. Ostatně není logické, aby evropští provozovatelé byli diskriminováni na svém vlastním přirozeném trhu v porovnání s třetími účastníky.

## 5. Nezbytné hledání řešení

5.1 Podle názoru EHSV musí Evropská unie nalézt řešení, která by umožnila zlepšit používání modelu Společenství na

<sup>(2)</sup> EHSV připomíná, že EU je prvním světovým dovozcem zemědělsko-potravinářských výrobků, což je postavení, které se vyvinulo na základě preferenčních celních sazeb (GSP, GSP+, Vše kromě zbraní) na výrobky pocházející z méně rozvinutých a rozvojových zemí.

vnitřním trhu a současně respektovat volnou hospodářskou soutěž a mezinárodní normy.

5.2 Řešením je působit v různých oblastech, v některých případech to může vyžadovat progresivní uplatňování; z různých druhů možných opatření by EHSV rád zdůraznil následující:

— *Zlepšení podmínek přístupu:* kontrola dovozu musí být schopna zabezpečit, aby zvířata a rostliny – obzvláště ty, které jsou určeny pro potravinový řetězec a jsou jeho součástí –, jež se dostávají na území Unie, tak činily v souladu se zásadami bezpečnosti a aby splňovaly evropské standardy. Dále je důležité, aby se kontrola prováděla na základě harmonizovaných postupů, aby všechny výrobky, nezávisle na místě svého vstupu na trh, nabízely stejné záruky z hlediska bezpečnosti. Jedná se o otázku vzájemnosti pro evropské operátory.

— *Posílit mezinárodní záruku evropského modelu:* je třeba, aby Evropská unie vysvětlila a podpořila mezinárodní přijetí našeho modelu, který je založen na hodnotách udržitelnosti podporovaných na světové úrovni systémem samé OSN. Organizace jako WTO, FAO a CODEX Alimentarius Mundi, OIE, MOP, UNCTAD a další se musí podílet na tomto úsilí informovat. Stejně tak je třeba usilovat o maximální harmonizaci legislativ na mezinárodní úrovni, aby se zabránilo rozdílným přístupům.

— *Prohloubit vzájemné uznávání systémů na ochranu zdraví spotřebitelů a dobrých životních podmínek zvířat s třetími zeměmi:* Evropská unie musí do svých obchodních dohod zařadit zvláštní kapitoly usilující o vzájemné uznávání systémů pro zdravotní, rostlinolékařskou a potravinovou oblast, aby se vzájemnou dohodou dospělo k náležité ochraně zdraví v rámci stanoveném WTO.

— *Posílení mezinárodní technické pomoci* podporou iniciativ jako *Better Training for Safer Food*, která podporuje technickou spolupráci s rozvojovými zeměmi, vývozci či potenciálními vývozci do Evropy cestou odborné přípravy techniků, přípravu norem a standardů a výměny úředníků atd.

— *Obchodní pobídky:* EU by rovněž mohla prozkoumat, jak by bylo možné zlepšit obchodní jednání, finanční jednání či jednání o rozvojové pomoci s těmi rozvojovými zeměmi, jež by harmonizovaly své systémy s modelem Společenství.

— *Vytvářet lepší právní předpisy:* nemá-li Evropa použít ochranná opatření, která by omezila přístup na její trhy, nelze souhlasit s tím, aby se náš model používal na úkor provozovatelů Společenství. Zjednodušení právních předpisů může kromě toho přispět k omezení zbytečné administrativní zátěže.

5.2.1 Část našeho modelu je založena na „veřejných statcích“, jež občan a spotřebitel hodnotí jako nezbytné; mezi ty nejvýznamnější patří kvalita založená na původu a postupech výroby, ochrana zvířat, zásada environmentální obezřetnosti či ochrany životního prostředí.

5.2.2 Evropská politika by měla disponovat nástroji, které by zabránily relokaci pracovních míst do jiných oblastí, aby tak bylo možné za rovných podmínek hospodářské soutěže podporovat uplatňování socioprofesionálních předpisů<sup>(3)</sup> týkajících se důstojné práce, za něž se na vnitřním trhu zasazujeme. Evropská unie by měla dále usilovat u příslušných mezinárod-

ních organizací (zejména WTO) o zahrnutí základních socioprofesionálních předpisů do neobchodních zájmů, neboť obchod může být skutečně volný, pouze je-li také spravedlivý.

5.2.3 Zákodárce tudíž musí upřednostnit nutné vyvážení stávající situace tím, že přijme vhodná zákonná opatření.

5.3 EHSV žádá Evropský parlament, Radu a Komisi, aby vzaly do úvahy toto stanovisko, a vybízí španělské předsednictví k návrhu opatření v tomto smyslu.

V Bruselu dne 28. dubna 2010.

*předseda*  
*Evropského hospodářského a sociálního výboru*  
Mario SEPI

---

<sup>(3)</sup> Úmluvy MOP 87, 98, 105, 111, 135, 182; Prohlášení MOP o zásadách a základních právech při práci; Tripartitní deklarace MOP o zásadách pro nadnárodní společnosti a sociální politiku; Úmluva MOP o nucené práci; Úmluva MOP o diskriminaci; Program důstojné práce MOP; Úmluva MOP o dětské práci; hlavní zásady OECD týkající se sociální odpovědnosti podniků; pokyny OECD pro nadnárodní společnosti; Deklarace tisíciletí OSN.